

İhracat ikliminde toparlanma

■ **TÜRKİYE** imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**'nin şubat ayı sonuçları açıklandı. Sonuçlara göre, ocakta 51.2 olan **İSO** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, şubatta 51.1 ile önemli bir değişim göstermedi. Şubat verileriyle imalatçıların ihracat iklimindeki kesintisiz iyileşme trendi 14 aya ulaştı. Geçen ay anket kapsamındaki ekonomiler içerisinde aktivitenin en hızlı arttığı ülke Suudi Arabistan oldu. (AA)

CELAL TOPRAK İŞ DUNYASI

toprakcelal@gmail.com

“Teşvik sistemini kökten değiştiriyoruz”

Fikir ilk ortaya atıldığında sahurda buluşma başarılı olmaz denmişti. Ama öyle olmadı... İMES Başkanı, **İstanbul Sanayi Odası** Yönetim Kurulu Üyesi, iş insanı **Kemal Akar** ve 10 iyi adamı tam 15 yıldır sahur buluşmalarını gerçekleştiriyorlar **İstanbul Dostları** adıyla...

Pandemide bile online yapılan buluşmalara hiç ara vermedi. Bütün iş dünyasını bir araya getiren buluşmada bu defa rekor katılım oldu ve 400 iş insanı bir araya geldi.

Toplantı her zaman söylendiği gibi bir hasret giderme, aile içi buluşma olarak nitelenmişti ve konu da konuk da özenle seçilmişti. Hasret giderme gibi bir duygusalıgını yanına ustaca iş de koymuştu **İstanbul Dostları**...

Ulusal **Sanayi** Alanları Master Planı gibi güncel bir konu seçilmişti... Konuk olarak da **Sanayi** ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır tercih edilmişti. Herkes doğru konu ve doğru konuk değerlendirmesi yaptı ve toplantı başladı...

İstanbul Dostları konuşmacı masasında; **Sanayi** ve Teknoloji Bakanı Fatih Kacır'ın yanında İstanbul Valisi Davut Gül, **Sanayi** ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Oruç Baba İnan, AK Parti İstanbul İl Başkanı Abdullah Özdemir ve **Kemal Akar**'ın oturması uygun bulundu.

Fatih Kacır önce giriş yapıp sonra soruları alacak ama sunumunu öyle geniş tuttu ki adeta soru sorulacak alan bırakmadı... Özellikle teşvik sistemine ilişkin şu önemli mesajları verdi:

● Yatırım teşvik sistemini kökten değiştiriyoruz. “2030 **Sanayi** ve Teknoloji Stratejimizi” sayın Cumhurbaşkanımız önümüzdeki günlerde açıklıyor.

● Her yıl 3-4 değişiklik yapılmış. Teşvikler sürekli genişleşmiş. **Sanayicileri**, milletvekillerini, valilerimizi, belediye başkanlarını kırmak istememişiz. Her şeyi teşvik etmenin “hiçbir şeyi teşvik etmemek” gibi bir etki oluşturduğuna bilmiyoruz.

● Oysa teşvikin ayrırtıcı olması gerekiyor. Mevcut teşviklerden iyi çalışanları koruyacağız. Örneğin, dezavantajlı illerimize, bölgelerimize dönük bölgesel teşvikler daha da güçlendirilecek. İyi çalışmayan tarafları gözden

geçirecek. Yatırımlar üzerindeki finansman yükünü azaltmaya dönük adımlar atılacak. Genel teşvik mantığı devam etmeyecek. Selektif şekilde önceliklendirilmiş teşvikler olacak.

● Tekstil, hazır giyim, deri ve mobilya sektörüne çalışan başına 2 bin 500 lira destek programımız devam edecek. Yüksek teknoloji ihracatımız 9 milyar dolar. Bu elbette yeterli değil. Milli teknoloji hamlesini savunmada başarıya ulaştı. Bunu diğer alanlara da yaygınlaştırmak gerekiyor. “Hamle” programımız bu doğrultuda yürüyor. 175 projeye destek verildi.

● Sayın Cumhurbaşkanımızın açıkladığı HIT 30 programı da yine yüksek teknolojiye dönük yatırımları destekleme hedefiyle devreye girdi. 2030'a kadar 40 milyar dolarlık yüksek teknoloji yatırımı yapılmasını hedefliyoruz. Yeni teşvik sisteminde yüksek teknolojiye yönelik destekler öne çıkarılacak.

● Yapay zekâ alanındaki istatistiklere baktığımızda, patent sayısında ABD ve Çin'in başı çektiğini görüyoruz. Avrupa Birliği ve İngiltere ise bu yarışta oldukça geride kaldı. Bizim de bu konuda stratejilerimizi geniş çapta yaymamız gerekiyor.

● Yapay zekâ projelerimizi hızlandırdığımız birçok çalışmamız var. Yapay zekânın donanım kabiliyeti ile paralel gelişeceği düşünülüyordu. Ancak gelişmeler gösteriyor ki bizim de güçlü olduğumuz yazılım, bu süreçte daha kritik hale gelecek.

● Yapay zekâ alanında insan kaynağında çok güçlü olmamız gerekiyor. Bu, üzerinde özellikle durduğumuz bir başlık. Bunun en önemli örneği Teknofest’ler. Özellikle üniversitelerde çok daha fazla çalışma yapılması gerekiyor. Nitelikli iş gücü için Türkiye’nin dört bir yanında **Sanayi** ve Teknoloji Kolejlere kurmak için kolları sıvadık. Çok yakında detaylarını paylaşacağız.

● Yerel Kalkınma Hamlesi programını başlatıyoruz. Özellikle güda arz güvenliği ve fiyat istikrarını sağlayacak bu programı hayata geçireceğiz. Pandemi, Türkiye için büyük bir fırsat sundu. Üretim kapasitemiz pandemi öncesine göre yüzde 30 arttı ve bu durum, yerel üretimin önemini bir kez daha tüm dünyaya kanıtladı.

Mehmet Fatih Kacır

Kemal Akar

İş insanlarından kimler katıldı?

■ Toplantıya **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Ensal Başoğlu**, **İstanbul Ticaret Odası (İTO)** Başkanı **Sekib Avdagic**, DEİK Başkanı Nail Olpak, Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) önceki Başkanları Mehmet Büyükeşçi ve İsmail Güllü, Ev ve Mutfak Eşyaları Federasyonu Başkanı Güçlü Kaplanlı, **TOBB Kadın Girişimciler Kurulu** Başkan Yardımcısı Fatma Aydoğdu, İKMİB Yönetim Kurulu Başkanı Adil Pelister,

Yemek **Sanayicileri** Federasyonu Başkanı Hüseyin Bozdağ, TİM önceki Başkan Vekillerinden Tahsin Öztiryaki, Mustafa Çıkrıkçıoğlu, Malatya Eğitim Vakfı (MEV) Başkanı Mustafa Tecdelioğlu, DEİK Yönetim Kurulu Üyesi Zeynep Bodur Okyay, SASAD Başkanı Osman Okyay, MAKFED Başkanı Adnan Dalgakıran, Çelik İhracatçıları Birliği Başkanı Adnan Aslan ve çok sayıda **OSB** Başkanı katıldı.

Dostluklar pekişiyor

■ Buluşmaların İstanbul’un yoğun temposu içinde dostlukları pekiştiren bir gelenek haline geldiğini vurgulayan İstanbul Dostları Başkanı **Kemal Akar** şu bilgileri verdi: “*Dostlar Sofrası adıyla başlayan sahur programımız, yıllar içinde büyüyenlerken sektörlerden dostlarımızı bir araya getiren bir platforma, bir aileye dönüştü. Sadece güzel günlerde değil, zor zamanlarda da birlik ve beraberlik ruhunu yaşatarak toplumsal dayanışmaya katkı sundu. Bugün geniş bir aileye dönüşen İstanbul Dostları’nın gelecekte de nice anlamlı projelere ve güçlü dostluklara vesile olacağına inanıyoruz.*”

11 iyi adam kurdu

■ Tam 15 yıldır devam eden sahur buluşmalarına çok önemli isimler konuk oldu. Bu etkinliği iyi günde kötü günde birlikte olmayı hedefleyen 11 iş insanı oluşturdu. **Kemal Akar** önderliğindeki “İstanbul Dostları”ni kuran iş insanları şu isimlerden oluşuyor: **Murat Çökmez**, Kemal Karabel, Serdar Urfalılar, Mehmed Ali Fincan, Merve Torbalı Durukan, Aydın Aslandağ, Kerim Çolakoğlu, Sinan Kılıç, Ata Ceylan, **Koray Yavuz**...

İhracat iklimi şubatta güçlü seyrini korudu

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi şubatta ayında 51,1 oldu. Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İSO Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi'nin şubat ayı sonuçları açıklandı. Endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşme, 50'nin altındaki değerler ise bozulma olduğunu gösteriyor. Sonuçlara göre, ocakta 51,2 olan **İSO** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, şubatta 51,1 ile ihracat talep koşullarında güçlenmenin sürdüğüne işaret etti. Ayrıca şubat verileriyle Türk imalatçıların ihracat iklimindeki kesintisiz iyileşme trendi 14 aya ulaştı.

AVRUPA'DA TALEP ZAYIF

Geçen ay anket kapsamındaki ekonomiler içerisinde aktivitenin en hızlı arttığı ülke Suudi Arabistan oldu. SP Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, "Orta Doğu önemli bir büyüme kaynağı olmayı sürdürürken, Fransa başta olmak üzere birçok Avrupa pazarında talep zayıf seyretti. Firmalar önümüzdeki aylarda daha dengeli bir büyüme tablosu görmeyi umut ediyor" dedi.

ISO Türkiye İhracat İklimi Endeksi 51,1 oldu

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi şubatta ayında 51,1 oldu. Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **ISO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**'nin şubat ayı sonuçları açıklandı. Endekste eşik değeri olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşme, 50'nin altındaki değerler ise bozulma olduğunu gösteriyor. Sonuçlara göre, ocakta 51,2 olan ISO İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, şubatta 51,1 ile önemli bir değişim göstermedi ve ihracat talep koşullarında güçlenmenin sürdüğüne işaret etti. Ayrıca şubat verileriyle Türk imalatçıların ihracat iklimindeki kesintisiz iyileşme trendi 14 aya ulaştı. Geçen ay anket kapsamındaki ekonomiler içerisinde aktivitenin en hızlı arttığı ülke Suudi Arabistan oldu. Bu ülkede büyüme hızı ocakta görülen 18 aylık zirveye göre bir miktar zayıf olmasına rağmen güçlü seyrini korudu. Birleşik Arap Emirlikleri'nde (BAE) de petrol dışı ekonomik aktivite arttı ve bir önceki aya göre sınırlı bir ivme kazandı. Diğer Orta Doğu ülkelerine bakıldığında ise üretim Kuveyt ve Lübnan'da artarken, Mısır'da yatay seyretti, Katar'da ise düştü.

Şubatta en belirgin daralma ise Türk imalat **sanayisi** ihracat pazarının yüzde 4'ünü oluşturan Fransa'da kaydedildi. Ülkede üretim belirgin şekilde düştü ve söz konusu gerileme bir yıldan uzun sürenin en yüksek hızında gerçekleşti. S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, Türk imalat **sanayisi** ihracatçılarının talep ikliminin, şubat ayında da genel anlamda olumlu seyreteceğini ve üst üste 14'üncü ay iyileşme kaydettiğini bildirdi. Harker, "Ancak talep koşullarındaki bu genel güçlenme, bazı önemli ihracat pazarlarındaki ayrışmaları gizlemeye devam etti. Orta Doğu önemli bir büyüme kaynağı olmayı sürdürürken, Fransa başta olmak üzere birçok Avrupa pazarında talep zayıf seyretti. Firmalar önümüzdeki aylarda daha dengeli bir büyüme tablosu görmeyi umut ediyor." ifadelerini kullandı.

KOSGEB ve ISO'dan KOBİ'lere yeni destek fırsatları

KOSGEB ve İstanbul Sanayi Odası (ISO) iş birliğiyle düzenlenen "KOBİ'ler için Destek ve Dönüşüm Programı" etkinliği, 28 Şubat 2025 tarihinde ISO Odakule'de gerçekleştirildi. Etkinlikte, KOSGEB Başkanı Ahmet Serdar İbrahimcioğlu ve ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, KOBİ'lerin sürdürülebilir büyümesini destekleyecek yeni destek programlarını tanıttı.

KOSGEB Başkanı İbrahimcioğlu, KOBİ'lerin Türkiye ekonomisindeki kritik rolüne vurgu yaparak, yeni destek programlarının bu alandaki ihtiyaçlara uygun şekilde tasarlandığını belirtti. KOSGEB'in vizyonu doğrultusunda daha yalın, erişilebilir

ve dijital bir destek modeli oluşturduklarını söyledi. Ayrıca, KOSGEB'in, her KOBİ'ye sürdürülebilirlik ve küreselleşme temelinde yönelik, proje odaklı destekler sunduğunun altını çizdi.

İbrahimcioğlu, etkinlikte yeni destek programlarını açıkladı: Kapasite Geliştirme Destek Programı, Küresel Rekabetçilik Destek Programı ve İstihdamı Koruma Destek Programı. Bu programlarla işletmeler, üretim kapasitesini artırabilir, küresel pazarda rekabet edebilir ve emek yoğun sektörlerde istihdamlarını koruyabilirler. Programlar Ziraat Bankası, Halk Bankası, Vakıfbank ve Kredi Garanti Fonu iş birliği sunuluyor. ISO Yönetim Kurulu Başkanı

Erdal Bahçıvan, KOBİ'lerin sürdürülebilirliği için kamunun ve sivil toplumun birliğinin önemini vurguladı. Bahçıvan, yenilikçilik, dijital dönüşüm ve yeşil dönüşümün KOBİ'ler için kaçınılmaz hale geldiğini belirtti. Ayrıca, bu desteklerin sanayicilerin uzun vadeli rekabet gücünü artıracak şekilde tasarlandığını ifade etti. Etkinlikte tanıtılan destek programları arasında; Girişimci Destek Programı, İstihdamı Koruma Destek Programı, Küresel Rekabetçilik Destek Programı, Kapasite Geliştirme Destek Programı ve KOBİ Dijital Dönüşüm Destek Programı yer alıyor. Bu programlar, KOBİ'lerin büyümelerine ve gelişmelerine yardımcı olmayı amaçlıyor.

DÜNYA EKONOMİSİNDE DENGELER DEĞİŞİYOR

Bakan Kacır, “Dünya çok farklı bir dönemden geçiyor, zorlu gelişmeler yaşanıyor. Bu gelişmeler, küresel dönüşüm açısından birçok ülke ve ekonomi için büyük anlam ifade ediyor. Serbest ticaret ve liberal ekonomi temel kabul edilirken, artık bunlar da sorgulanmaya başladı” dedi

Istanbul Dostları tarafından düzenlenen sahur programında “Türkiye’nin Sanayi ve Teknoloji Yolculuğu” başlığı altında, Türkiye’nin üretim gücü, teknolojik atılımları ve sanayideki dönüşümü ele alındı. Gazeteci Celal Toprak’ın moderatörlüğünde gerçekleşen etkinliğe İstanbul Valisi Davut Gül, Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Oruç Baba İnan, AK Parti İstanbul İl Başkanı Abdullah Özdemir ve iş dünyasının önemli isimleri katıldı.

İstanbul Dostları Kurucusu **Kemal Akar**, bu buluşmaların İstanbul’un temposu içinde dostlukları pekiştiren bir gelenek haline geldiğini belirterek sunuları söyledi: “2012 yılında ‘Dostlar Sofrası’ adıyla başlayan sahur programımız, yıllar içinde büyüyerek farklı sektörlerden dostlarımızı bir araya getiren bir platforma dönüştü. Sadece güzel günlerde değil, zor zamanlarda da birlik ve beraberlik ruhunu yaşatarak toplumsal dayanışmaya katkı sundu. Bugün geniş bir aileye dönüşen İstanbul Dostları’nın gelecekte de nice anlamlı projelere ve güçlü dostluklara vesile olacağına inanıyoruz.”

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, konuşmasında dünya ekonomisinde yaşanan büyük dönüşüme dikkat çekerek, Türkiye’nin bu süreçteki konumunu değerlendirdi: “Dünya çok farklı bir dönemden geçiyor, zorlu gelişmeler yaşanıyor. Bu gelişmeler, küresel dönüşüm açısından birçok

ülke ve ekonomi için büyük anlam ifade ediyor. Son bir buçuk yılda dünya bir soykırıma tanık oldu. Böyle bir konjonktürde serbest ticaret ve liberal ekonomi temel kabul edilirken, artık bunlar da sorgulanmaya başladı. Yerelde üretim ve kendine yetebilme giderek daha fazla konuşuluyor. Dünyada bu gelişmeler yaşanırken, gözler Türkiye’nin üzerine daha çok çevrildi. Türkiye’nin uzun süredir terörle mücadelesi savunma sanayimizin yüksek teknolojiyle gelişmesini sağladı. Bu da ülke ekonomimizin büyümesine önemli bir katkı sundu. Bakan, Ar-Ge yatırımları ve teknoloji ihracatındaki artışa da dikkat çekti:

“Ulusal Milli Teknoloji Ham-

lesi denilince akla sadece savunma sanayi geliyor. Oysa ki Bakanlığımızın teknoloji alanında da çok önemli başarıları var. Milli gelirden Ar-Ge’ye ayrılan bütçe geçen yıl 16 milyar dolara ulaştı. Orta ve yüksek teknoloji ihracatımız 10 milyar dolardan 100 milyar dolara çıktı ve toplam 10.000 patent başvurusu yaptık.”

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nın yeni teşvik hamlelerini anlatan Kacır, Türkiye’nin küresel teknoloji üretiminde merkez olma hedefini vurguladı: “Hamle programı kapsamında ithal ürünleri, özellikle Çin’den gelen ürünleri analiz ederek, Türkiye’de üretilebilecek olanları belirledik. Hit 30 programı ile Türkiye’nin en büyük teş-

vik programını duyurmuş olduk. 2030’a kadar yüksek teknoloji üretiminde küresel bir merkez olma hedefini gerçekleştirmek için stratejik bir adım attık. Program kapsamında, yüksek öncelikli teknoloji alanlarında özel nitelikli projelere 30 milyar dolar değerinde kapsamlı destek ve teşvik sağlayacağız.”

YEREL KALKINMA VE OSB’LERDE YENİ DÖNEM

Bakan Kacır, sanayi bölgelerinde yaşam kalitesini artırmaya yönelik yeni düzenlemelerden de bahsetti:

“Yerel Kalkınma Hamlesi programını başlatıyoruz. Özellikle gıda arz güvenliği ve fiyat istikrarını sağlayacak bu programı hayata geçireceğiz. Pandemi, Türkiye için büyük bir fırsat sundu. Üretim kapasitemiz pandemi öncesine göre %30 arttı ve bu durum, yerel üretimin önemini bir kez daha tüm dünyaya kanıtladı.

OSB’lerde çalışanlara yaşam alanı oluşturulmasını sağlayacak bir düzenleme yaptık. Sanayicilere tahsis edilecek arazilerde çalışanlarına lojman yapma imkanı sunulacak. Bu düzenleme, hem çalışan memnuniyeti açısından önemli bir adım olacak hem de maliyetleri düşürerek zamandan tasarruf etmemizi sağlayacak.

OSB’lerde en büyük sorunlardan biri lojistik. Eğer ulusal bir inisiyatif başlatırsak, OSB’lerin demiryolu ve limanlarla bağlantısını sağlayabiliriz.”

Dezenflasyon süreci neden yavaş ilerliyor? İğneler ve çuvaldızlar (2)

ANALİZ

Dr. H. Bader Arslan

bader.arslan@nbe.com.tr

Enflasyonda gerileme başladı ancak süreç umulandan yavaş ilerliyor. Önceki yazımda bunun kamu kaynaklı nedenlerini özetlemeye çalışmıştım. Bugün vatandaş ve iş dünyası kaynaklı nedenlere değineceğim.

Vatandaş

2021 sonunda yükselişe geçen enflasyonda hiç kabahati olmayan hanehalkı, süreçten en olumsuz etkilenen kesim oldu. Ancak dezenflasyon sürecinde toplumu homojen bir grup olarak ele almak doğru sonuçlara ulaşmamızı engelleyebilir. Nüfusun farklı kesimleri farklı tüketim davranışlarına sahip. Bu süreçte hane halkı tarafındaki eksikleri ya da tercihleri şöyle sıralamak mümkün...

1- 2024'te otomobil satışları 980 bin adet ile tarihi bir rekor kırdı. Üstelik A ve B segmentlerindeki satışlar gerilerken, C,D,E,F segmentlerindeki (daha yüksek fiyatlı) araç satışları arttı.

2- Tüketim malı ithalatı 54,5 milyar dolar ile sadece tarihi rekor seviyeye çıkmakla kalmadı; yine ilk kez yatırım malı ithalatını geçti.

3- Perakende satış hacim endeksi de tarihi zirvesine ulaştı. Yani, vatandaşlar olarak bir yandan fiyatlardaki artıştan şikayet ederken, bir yandan da harcamalarımızı arttırmaya devam ettik.

4- Genel bir tespit yapmak gerekirse fiyat artışlarından şikayetlerimizin bir serzenişten ibaret olduğunu söylemek mümkün. Her şeyin fiyatı çok hızlı artıyor deyip, tüketiciye bu fiyatı dayatanlara karşı fiili bir tutum almıyoruz. Özel okul fiyatları, lokanta ve otel fiyatlarına karşı duruşumuz tam olarak bu şekilde; tepkisiziz.

5- Nüfusumuz 85 milyon. Bunun yüzde 40'ı (34 milyonluk kesimi) toplam gelirin yüzde 16'sına, başka bir yüzde 40'luk dilimi ise toplam gelirin yüzde 69,2'sine sahip. Yüksek gelir grubundaki insanların toplam gelirden aldığı pay yüksek enflasyon döneminde yükseldi ve bu kesim diğerlerine kıyasla, fiyat hareketlerine karşı daha duyarsız.

İş dünyası

Düşük enflasyondan en çok fayda sağlayacak aktörlerden biri iş dünyası. Buna rağmen, zaman zaman, enflasyonu aşağı çekecek adımlara en fazla karşı çıkan ya da aksine pozisyon alan kesim de o.

1- İş dünyasının eksiklerinden biri, bir an önce faiz indirimlerine başlanmasına yönelik olgunlaşmamış taleplerde bulunması. Bunun ana nedeni ekonomi-finans okur yazarlığındaki zayıflıkmız. Ama, hakkını da verelim; **İSO**, **ASO**, **ATSO**, **EBSO**, **İTO** gibi çok sayıda STK'nın yöneticileri dezenflasyon döneminde ekonomi yönetimine büyük destek verdi.

2- Oranını bilemediğimiz ama az olmadığına emin olduğumuz bir kesim var. Maliyet artışlarını bahane ederek, ürettikleri mal ve hizmet fiyatlarını çok daha yüksek oranda artıran firmalar, dezenflasyon sürecine zarar veriyor. Bunların büyük bölümü hizmet sektörlerinde faaliyet gösteriyor.

3- Bir diğer başlık kur takıntısı. Pek çok sektör için TL'nin değer kaybı hala ihracatı artırmanın anahtarı olarak kabul ediliyor. 2010-2023 döneminde TL sürekli olarak değer kaybetti. 2023 ortasından bu yana ise değer kazanıyor. Ama ihracat camiasının belirli bir kesiminde sanki TL tarihinin en yüksek değerine çıkmış gibi bir algı var ve sürekli olarak TL'nin değer kaybetmesine yönelik talepler dile getiriliyor. Rekabet gücünün kurdan gelmeyeceği konusunda en küçük firmadan en büyüğüne, ihracatçı birlikleri ve TİM'e, Ticaret ve Hazine-Maliye Bakanlıklarına görev düşüyor.

4- Her sektör, ekonomi politikalarına yönelik söylem ve taleplerini kendi menfaatleri çerçevesinde şekillendiriyor. Bu gayet doğal. Ancak bu söylem ve talepler, her zaman genel ekonomik gidişat ya da ihtiyaçlar ile örtüşmüyor. Bazı sektörlerdeki sağlıksız yoğunlaşma nedeniyle bu amaç farklılaşmasını daha net görebiliyoruz. İşletme ve çalışan sayısının çok yüksek, ancak ekonomik katma değer nispeten düşük olduğu bu sektörler sesleri daha gür çıktığı, her biri aynı zamanda büyük bir seçmen kitlesi barındırdığı için proaktif hareket etmek yerine, devletten destek bekliyor.

Üretimde yıla iyi başlamadık

GSYH ve üretim verileri iyice oynaklaştı. İleriye ilişkin öngörüde bulunmak giderek zorlaşıyor.

EKONOMİDE UFUK TURU

Fatih Özatay

fatih.ozatay@etu.edu.tr

Ocak ayı sanayi üretimi açıklandı. Bir ay öncesine kıyasla sanayi üretimi yüzde 2,3 oranında azaldı. Bir aylık veriden büyük sonuçlar çıkarmamak gerekiyor. Ancak başka veriler de yıla iyi başlamadığımızı gösteriyor. İlk iki ay için kapasite kullanım oranı verilerini biliyoruz. Hem geçen yılın son çeyreğine hem de tüm 2024'ün ortalamasına kıyasla belirgin bir düşüş yaşandı kapasite kullanım oranında. **Istanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat PMI Ocak ve Şubat değerleri de eşik değer olan 50'nin altındalar: Sırasıyla 48 ve 48,3.

Oysa yılın son çeyreğine ilişkin sanayi üretimi ve GSYH verileri ayrı telden çalıyorlardı. Bir çeyrek öncesine kıyasla ikinci çeyrekte sanayi üretimi yüzde 3,8, üçüncü çeyrekte ise yüzde 1 oranında azaldıktan sonra dördüncü çeyrekte yüksek bir oranda artmıştı: Yüzde 3,34. Keza GSYH ikinci ve üçüncü çeyrelerde sınırlı bir düşüşten sonra dördüncü çeyrekte yüzde 1,7 oranında yükselmışti. Oldukça yüksek değerlerdi bunlar. Ne oluyordu? Nihayet üretim tarafında işler toparlanmaya başlamış mıydı? En kötü geride mi kalmıştı?

İlk iki ayda veriler öyle olmadığını gösteriyor. Daha doğrusu 'olmadığını' yerine 'olmayabileceğini' demek gerekiyor. Zira GSYH ve üretim verileri iyice oynaklaştı. İleriye ilişkin öngörüde bulunmak giderek zorlaşıyor. Tam bir 'önümüzdeki maç-

Mayıs 2001'de başlatılan Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı kapsamlı bir programdı, Haziran 2023'te yürürlüğe konulan 'Rasyonele Dönüş' programı ise çok eksik.

lara bakacağız' durumu. Cuma günü hizmet ve inşaat üretim verileri açıklanacak. Yetmez, birkaç aylık veriyeye daha ihtiyaç var ki sorulara daha az hatalı cevap vermek mümkün olsun.

Yapısal kısımda ortada bir şey yok

Uygulanan ekonomi programının oldukça eksik olduğunun hep altım ç-

ziyorum. Sadece para politikasına dayanıyor. Maliye politikası ise bütçe açığını kontrol altına almaya çalışıyor. Ama programın sahiplenilmesini bir nebze olsun kolaylaştıracak işler yapılmıyor; yük adil dağıtılmıyor. Yapısal kısımda ise bir şey yok ortada. Bir de programın ilk aylarında politika faizi yavaş bir tempoda yükseltince, enflasyon açısından da sonuç almak çok gecikti. Program özünde sadece para politikasına dayanınca ve enflasyonda işler istenildiği biçimde gitmeyince kredi faizleri yüksek, yerli para da değerli kaldı. Şikâyetler arttı.

Oysa böyle olması gerekmiyordu. Grafikte iki ayrı ekonomi programının ilk yıllarında gerçekleşen sanayi üretimi karşılaştırılıyor. Grafikte çeyrekler itibarıyla mevsim ve takvim etkisinden arınmış sanayi üretim endeksi değerleri var. İlk program Mayıs 2001'de yürürlüğe konulan Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı. İkinci program ise 'Rasyonele Dönüş' programı. O da

Haziran 2023'te yürürlüğe konuldu.

Sanayi üretiminin seyri ne kadar farklı değil mi? Fark, büyük ölçüde uygulanan programların farkından kaynaklanıyor. Mayıs 2001'de başlatılan program oldukça kapsamlı bir programdı, şimdi uygulanmakta olan ise çok eksik. Elbette dış koşulları ve benzeri unsurları da dikkate almak gerekiyor. Ama dış koşulları değiştirmek elinizde değil, oysa programın nasıl tasarlanacağı tasarlayanlara kalmış. Biz kendi işimizi düzgün yapalım, sonra dış koşullara bakalım.

Grafikle ilgili açıklayıcı not:

2001'in ikinci çeyreği sanayi üretim değerini 100 aldım ve ilgili çeyreği yatay eksenle '0' ile işaretledim. Keza, 2023'ün ilk çeyrek değerini 100'e eşitledim ve bu çeyreği yatay eksenle yine '0' ile gösterdim. 2025'in ilk çeyrek üretim değeri yerine Ocak sanayi üretim değerini dikkate aldım. '1' her iki programın uygulamaya başlanmasından sonraki ilk çeyreği gösteriyor. Toplam yedi çeyreklik bir dönemin karşılaştırılması yapılıyor.

51,1 OLDU

İhracat İklimi Endeksi hafif artıyla yatay

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **ISO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**, şubatta bir önceki aya göre 0,1 puan artarak 51,2 oldu. Endeks, böylece 50 eşik değerinin üzerindeki seyrini 14'üncü aya taşıdı. Şubatta ekonomik aktivitenin en hızlı arttığı ülke Suudi Arabistan olurken, en belirgin daralma ise ihracatta yüzde 4 paya sahip Fransa'da kaydedildi. Diğer Avrupa ülkelerinde ise karışık bir görünüm izlendi. ■

Tercihimiz doğru ama vazgeçişimiz yok

ÖNERİ - YORUM

Şeref Oğuz
seref.oguz@nbe.com.tr

Eldeki su kaynağı sınırlı. Çoğu; yabancıdan gelen taşıma su. Tüm değirmenlere yetmiyor. Tercih yapmalı. Her tercih; bir vazgeçiş... Oysa bizim vazgeçişlerimiz yok. Değersizden vazgeçebilmeliyiz.

İnsan, kanatları kadar hafif, prangaları kadar ağırdır. Enerjini hangisine yorğunlaştırdığın, yükselineceğin irtifayı belirler. Eğer prangalarından kurtulursan kanatların seni çok yükseklere taşır. Ancak pranganı, safranı atmaz onlarla yükselmeye kalkarsan, kendi atmosferinde patinaj yapar durursun.

Türkiye, uygarlık talebinde doğru tercihleri olan bir ülke... Bu konuda gayretimiz de ortada. Fakat sorun, prangalarımızı terk edemeyişimizde... Değer üretmeyen alanları budamadıkça, zaten çoğu dışarıdan gelen kaynak, ülke olarak katma değerli sanayilere, ileri teknoloji üretimlere yetemiyor.

HERŞEYASLINDA HIÇBİRŞEYDİR

İSO'nun geleneksel sahur davetindeyiz. Konuk, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır. Bundan 13 yıl önce yapılan Türkiye Sanayi Strateji Belgesi'nin yenileneceğini söyleyince, benim bu vazgeçemeyişlerimiz endişemi giderecek umut doğdu. Gerekli olan teşvik edilip gerisi terk edilecek.

2012'deki belgede, orta ve yüksek teknolojili ürünlerde Avrasya'nın üretim üssü olmak için tercih edilen sanayi dalları sıralanmıştı. Fakat neredeyse tüm sanayi kolları burada yer alınca pek işe yaramadı. Her şeyi teşvik etmenin aslında hiçbir şeyi teşvik etmemek olduğunu nihayet anladık.

not

NEYİ BESLERSEN ONU BÜYÜTÜRSÜN

Bu, temel düstürdür. Eğer betonu beslersen, yeşilli bile griye çevirirsin. Ancak ileri teknolojiye yatırım yapar ve bunu kullanacak nesli beslersen, yarınlar da sana göre şekillenecektir. Son 20 yılda betona gömdüğümüz 550 milyar \$'ın 100 milyar \$'ını teknolojiye akıtsaydık bugün kendi ÇİPimiz olurdu.

Bakan Kacır'ın umut verici aktarımları içinde dikkatimi çeken; sanayi ve teknoloji kolejerinin kurulacak olmasıydı. İleri teknoloji, bunu üretecek ve kullanacak nitelikli, teknolojiyle başı baş nesil gerektiriyor. Kaldı ki bizde bu insan kaynağı var ve olanları arttırırken yurtdışına kaptırmamalıyız.

Teşvikte anlayış değişikliğinden sürekli bahsedilir. Bakan Kacır; "her yıl 3-4 değişiklik yapılmış. Teşvikler sürekli genişlemiş. Sanayicileri, milletvekillerini, valilerimizi, belediye başkanlarını kırmak istememişiz" diyor. Haklı da... Ama bugün küresel rekabet için sadece niteliklileri teşvik mecburuz.

Neticede; her tercih bir vazgeçişdir. Tercihini iyiden, doğrudan, güzelden yana yapman yetmiyor. Kötüden, yanlıştan ve çirkinden uzaklaşman gerekiyor. Kanatların tercih ise prangalar vazgeçişidir.

İki SORU İki CEVAP /

Stratejiye dair...

● Yapılması gereken?

Bundan 13 yıl önce Mehmet Şimşek; "Türkiye, çaput işinden çıkıp uzay işine girmeli" diyordu. Fakat sorun overlokçu hanımı, ertesi gün uydu üretirken görebilmek için gereken yarım asırlık eğitimin olmayıştıydı. Sektör seçmekten ziyade her sektörde inovasyonu, teknolojiyi öncelemek yeter şarttır.

● Belge ne sağlar?

Önemlieler arasından öncelikler belirlenir. Ülke zamanı, insan kaynağı, döviz, yerüstü ve yeraltı zenginlikleri, hangi sırada ve hangi önceliklerle kullanılacağı saptanır. Kazandırmayan, değer üretmeyen ve ülke için stratejik olmayan alanlar teşvik edilmez, yarımkı Türkiye'ye dair çalışılır.

'Otomotiv mühendisliği' için yola çıktı, Turkcell'e 30 bin baz bataryası yaptı

İŞ DÜNYASINDA DİYALOG
Vahap Munyar
vahap.munyar@nbe.com.tr

TURKCELL'in davetiy-
le gittiğim Dünya GSM
Birliği'nin (GSMA) dü-
zenlediği "MWC 2025

Barcelona" fuarında **Istanbul Ticaret Odası'nın (İTO)** önderlik ettiği Türkiye standında **Celal Toprak**'la birlikte dolaşırken bir Türk katılımcı kendini tanıttı:

- **Ben Mustafa Gürcan. Ottomotivtech'in Genel Müdür Yardımcısıyım. Bizim stand da uğramamızın?**

Bir-iki saat sonra Ottomotivtech standında **Mustafa Gürcan**'dan şirketin öyküsünü dinlemeye başladık:

- **TEMSA ve Otokar'da otomotiv mühendisliği olarak görev yapan bir grup Ottomotivtech'i kurmak üzere yola çıktık. Ekibin çoğu TEMSA kökenliydi.**

Şirketin kuruluşuna önderlik eden **Emrah Yirik**'in kurucu or-

tak olarak yanına United Group'u aldığını belirtti:

- **Şirket başlangıçta otomotiv mühendisliği için kolları sıvıydı. Şirkette görevli olan ekibin TEMSA kökenli olanları daha çok batarya tarafında öne çıkmıştı. Oradan oluşan bilinirlik vesilesiyle Ottomotivtech'e bataryalar geldi.**

Stanttaki baz istasyonlarında kullanılan bataryayı işaret etti:

- **Emrah Bey, gelen batarya taleplerini dikkate alarak o alana yönelme konusunda adım attık. GSM operatörlerinin baz istasyonları için ürettiğimiz bataryalardan Turkcell'e 30 bin adet sattık. Turkcell, 2025 yılı için de 20 bin adet sipariş verdi. Ürettikleri bataryanın baz istas-**

yonlarında yarattığı farkı anlattı:

- **Baz istasyonlarında normal akü kullanılıyordu. Elektrik kesintilerinde akü devreye giriyor. Ancak, o akülerin ömrü 2-3 yılı geçmiyor. Bizim bataryaların ömrü 8-10 yılı buluyor. O nedenle Turkcell, baz istasyonlarındaki aküleri bizim bataryalarla değiştiriyor.**

Bataryaların hücrelerini Çin'den ithal ettiklerini bildirdi:

- **Müşteri talebine göre dizilim yapıyoruz. Yazılımını da biz hazırlıyoruz. Baz istasyonları için ürettiğimiz bir batarya, 4 normal aküye bedel oluyor.**

Otomotiv sektörüne dönük üretim için görüşmeler yaptıklarını kaydetti:

- **Isuzu'ya numune hazırla-**

dık. Karsan'la görüşüyoruz.

Savunma **Sanayi** ile de dirsek temasında olduklarını paylaştı:

- **Roketsan'la da bir proje üzerinde çalışıyoruz.**

Bilişim Vadisi'nde 20 kişilik Ar-Ge ekibinin çalıştığını vurguladı:

- **Üretim yerimiz Kocaeli Kartepe'de. Toplam 75-80 kişilik kadromuz var.**

Standın bir başka köşesine dikkat çekti:

- **Ev tipi batarya da üretiyoruz. Bu bataryalar daha dekoratif. Evin bir köşesine yerleştirip elektrik depolayabiliyorsunuz. Elektrik kesintisi durumunda depoladığınız elektriği kullanıyorsunuz. Bataryanın boyutları ihtiyaca göre belirleniyor.**

Mustafa Gürcan, batarya ihracatına da yavaş yavaş başladıklarını altını çizdi:

- **İlk ihracatımızı Avustralya'ya gerçekleştirdik.**

TEMSA'da edinilen batarya tecrübesi, Ottomotivtech'in 4 yılda kendine önemli bir kapı açmasını sağladı...

Türkiye'de otomotiv sektörüne batarya üretimi için Çin'den, Kore'den yabancı gelirken, Ottomotivtech'in ilk ihracatını Avustralya'ya yapması da dikkati çekti...

Böyle zor bir dönem hayatımda görmedim

E-MAK asfalt plentinin üreticisi Simge Group Yönetim Kurulu Başkanı **Emre Gencer**'in Başkanlığını yürüttüğü Makine İmalatçıları Birliği'nin (MİB) geçen Cuma akşamı gerçekleşen iftar buluşması, dertleşme toplantısına dönüştü. **Gencer**'in sunumu sonrasında söz alan yönetim kurulu üyeleri, birliki üyeleri yaşadıkları sıkıntıyı anlattı.

Istanbul Sanayi Odası (İSO) Meclis Başkanı olan MİB Başkanvekili **Ender Yılmaz**, mevcut ekonomi politikalarının en çok zorladığı 3 kesimi sıraladı:

- **Çalışanlar**
- **Emekçiler**
- **Sanayiciler**

Reel sektörün durumunu şöyle dile getirdi:

- **Reel sektör gerçekten çok zor durumda. Ben bunca yıllık iş hayatımda hiç böyle bir dönem görmedim. Hepimiz zorlanıyoruz.**

Sıkıntılı dönemin 2026'nın sonuna kadar süreceğini belirtti:

- **Kur artışı enflasyonun epey altında gerçekleşiyor. Aile olarak redüktör üretiminin yanı sıra döküm sektöründe de faaliyet gösteriyoruz. Döküm sektöründe yüzde 19 olan işçilik maliyeti yüzde 38'e kadar çıktı.**

Durmazlar Holding Yönetim Kurulu Başkanı **Hüseyin Durmaz**, mikrofonu alınca önce babası **Ali Durmaz**'ı andı:

- **Babam kendisine söz verildiğinde, "Gençler, ben konuşmayı değil çalışmayı biliyorum" derdi. Biz de öyleyiz.**

Bursa Organize **Sanayi** Bölgesi (OSB) Başkanı olan **Hüseyin Durmaz**, mesajını tek cümleyle verdi:

- **Kurlar enflasyonla birlikte yürüsin, o bize yeter.**

Sanayi ve Teknoloji önceki Bakan Yardımcılarından **Hasan Büyükkede**, mevcut durumu şöyle özetledi:

- **Mevcut ekonomik durumun yarattığı pazar daralması nedeniyle sıkıntı çekiyoruz. İşçilik maliyeti sanayiciyi zorluyor. Dünyadaki yerimiz de daralıyor.**

Bu kadar liberalizm bizim için fazla

TURKTRADE Yönetim Kurulu Başkanlığını yürüten Sarkuysan Yönetim Kurulu Başkanı **Hayrettin Çaycı**, Makine İmalatçıları Birliği'nin (MİB) iftarında 58 yıldır iş hayatında olduğunu belirliyor, Çin'in yarattığı sıkıntıyı ortaya koydu:

- **Çin, kendi şirketlerine, ürünlerine muazzam sübvansiyon uyguluyor. Çinli şirketler, bizim maliyet fiyatımıza Türkiye'de ürün pazarlıyor.**

Çin tehlikesinin sürekli büyüdüğünü vurguladı:

- **Çin, ticarete bugün yüzde 10 tehlikeli ise 5 yıl sonra tehlike oranı yüzde 80'e çıkacak.**

Türkiye'nin yerli üreticiyi koruması gerektiğini kaydetti:

- **Bu kadar liberalizm bize gerçekten çok fazla...**

Yılmaz Redüktör'ün ortağı **Şinasi Yılmaz**, üretmeyi sevdiğini belirtti:

- **Ama politikaların da bu sevgiyi desteklemesi lazım. Tamam, korkarak bir yere varılmaz. Ancak, siyasetin de bizim önümüzü açması lazım.**

İğrek Makine Yönetim Kurulu Başkanı **Orhan İğrek** de duygularını şöyle paylaştı:

- **Ben 50 yıldır iş hayatındayım.**

Benim rüyam Türkiye'nin bölgesinin "teknoloji ağabeyi" olmasıydı. Yaşadığımız sıkıntılara rağmen ben bu hayalimden, rüyamdan vazgeçmiş değilim.

Asfalt kırma makinesi yaptık

SİMGE Group ve E-Mak Makine Yönetim Kurulu Başkanı **Emre Gencer**, başkanı olduğu Makine İmalatçıları Birliği'nin (MİB) iftarında cep telefonundan bir makine görüntüsü gösterdi:

- **Babam Nezir Gencer'in**

kurduğu **E-Mak** ve **Simge Group**, uzun yıllardır **Türkiye'ye ve dünyaya asfalt plenti üretiyor. Şimdi üretimde bir adım daha attık. Asfalt kırma makinesi ürettik. Şimdilik prototip ama ticarileşmiş**

üretime çok yakınız.

Nisan ayında Almanya'nın Münih kentinde gerçekleşecek Bauma Fuarı'na işaret etti:

- **Asfalt kırma makinamızın prototipini bu yılki Bauma Fuarı'nda sergileyeceğiz.**

Avrupa'ya zayıflayan ihracat, Orta Doğu'da güçleniyor

Ocakta 51,2 olan İSO İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, şubatta 51,1 ile önemli bir değişim göstermedi ve ihracat talep koşullarında güçlenmenin sürdüğüne işaret etti. Verilere göre, ihracatta Orta Doğu önemli bir büyüme kaynağı oldu. Avrupa pazarında zayıf talep devam etti.

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İSO Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi'nin şubat ayı sonuçları açıklandı. Endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşme, 50'nin altındaki değerler ise bozulma olduğunu gösteriyor. Sonuçlara göre, ocakta 51,2 olan **İSO** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, şubatta 51,1 ile önemli bir değişim göstermedi ve ihracat talep koşullarında güçlenmenin sürdüğüne işaret etti. S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, Türk imalat **sanayisi** ihracatçılarının talep ikliminin, şubat ayında da genel anlamda olumlu seyrettiğini ve üst üste 14'üncü ay iyileşme kaydettiğini bildirdi. Harker, "Ancak talep koşullarındaki bu genel güçlenme, bazı önemli ihracat pazarlarındaki ayrışmaları gizlemeye devam etti. Orta Doğu önemli bir büyüme kaynağı olmayı sürdürürken, Fransa başta olmak üzere

birçok Avrupa pazarında talep zayıf seyretti. Firmalar önümüzdeki aylarda daha dengeli bir büyüme tablosu görmeyi umut ediyor" ifadelerini kullandı.

En belirgin daralma Fransa'da

Şubatta en belirgin daralma ise Türk imalat **sanayisi** ihracat pazarının yüzde 4'ünü oluşturan Fransa'da kaydedildi. Ülkede üretim belirgin şekilde düştü ve söz konusu gerileme bir yıldan uzun sürenin en yüksek hızında gerçekleşti. Avrupa'nın diğer bölgelerinde ise daha karmaşık bir görünüm ortaya çıktı. Ekonomik aktivite Almanya'da hafif gerilerken, Birleşik Krallık'ta değişmedi. Hollanda ve Romanya gibi diğer önemli pazarlarda yaşanan üretim daralmasına karşılık, İtalya ve İspanya'da büyüme gerçekleşti. İtalya'da ise genişleme son 9 ayın en yüksek oranında ölçüldü. ABD'de ekonomik aktivite artmaya devam etti ve kesintisiz büyüme eğilimi 25 aya ulaştı. Öte yandan şubattaki artış oldukça ılımlı düzeyde ve Nisan 2024'ten

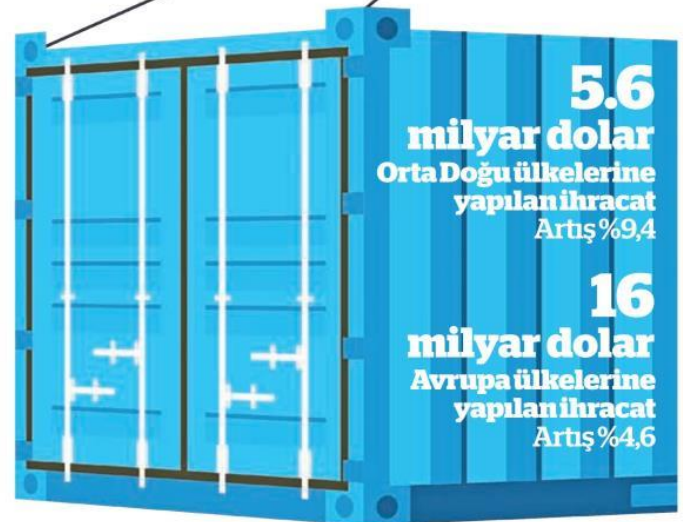

İyileşme trendi 14'üncü aya ulaştı

Şubat verileriyle birlikte Türk imalatçıların ihracat iklimindeki kesintisiz iyileşme trendi 14 aya ulaştı. Geçen ay anket kapsamındaki ekonomiler içerisinde aktivitenin en hızlı arttığı ülke Suudi Arabistan oldu. Bu ülkede büyüme hızı ocakta görülen 18 aylık zirveye göre bir miktar zayıf

olmasına rağmen güçlü seyrini korudu. Birleşik Arap Emirlikleri'nde (BAE) de petrol dışı ekonomik aktivite arttı ve bir önceki aya göre sınırlı bir ivme kazandı. Diğer Orta Doğu ülkelerine bakıldığında ise üretim Kuveyt ve Lübnan'da artarken, Mısır'da yatay seyretti, Katar'da ise düştü.

bu yana en düşük oranda kaydedildi. Son olarak, yeni yayınlanmaya başlayan Pakistan İmalat PMI, şubatta üretimde aylık bazda güçlü bir artışa işaret etti. Bu ülkenin üretimi, endeksin başlangıç tarihi olan Mayıs 2024'ten bu yana yükseliş eğilimi gösteriyor.

Toplam **sanayi** üretimi, yılın ilk ayında önceki aya kıyasla yüzde 2.3 düştü

Sanayici alarm verdi

Ekonominin lokomotifi olan **sanayi** ve özellikle imalat **sanayi**, üretim konusunda yeni yıla sorunlu başladı.

TÜİK'in dün yayımladığı "Sanayi Üretim Endeksi, Ocak 2025" raporuna göre yılın ilk ayında, Ocak 2024'e (yıllık) kıyasla **sanayi** üretimi yüzde 1.2 arttı. Bu kapsamda madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi yüzde 0.7 azalırken imalat **sanayi** sektörü endeksi yüzde 1.2, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 5 arttı.

Bakan Şimşek umutlu

Ancak Aralık 2024'e (aylık) kıyasla **sanayi** üretimi yüzde 2.3 gibi yüksek bir oranda azaldı. Bu kapsamda madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi yüzde 7.5 artarken imalat **sanayi** sektörü endeksi yüzde 3, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 0.8 azaldı.

Sosyal medya hesabı üzerinden

sonuçları yorumlayan isimlerden Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek şöyle konuştu:

"2024 yılının son iki ayındaki güçlü büyümenin ardından, aylık bazda oynaklığı yüksek sektörlerdeki düzeltme kaynaklı **sanayi** üretimi ocakta daraldı ancak yıllık artışını sürdürdü" derken Prof. Dr. Fatih Özatay ise 2024'ün 4. çeyreğindeki (ekim-aralık) GSYH ve üretim endekslerinin "durgunluktan çıkıyoruz herhalde" düşüncesi oluşturduğunu belirtirken güncel kapasite kullanımı ve üretim verilerine atıfla şöyle devam etti: "Oysa ilk 2 aydaki gerçekleştirmeler tersi yönde." • **Ekonomi Servisi**

Dışsatım ikliminde mini bozulma

OCAK ayında 51.2 puan olan **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi** şubatta 51.1 olarak hesaplandı. Sonuçları değerlendiren S&P Gal Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, şunları söyledi: "Türk imalat **sanayi** ihracatçılarının talep iklimi şubat ayında da genel anlamda olumlu seyretti. Ancak talep koşullarındaki bu genel güçlenme, bazı önemli ihracat pazarlarındaki ayrışmaları gizlemeye devam etti. Ortadoğu önemli bir büyüme kaynağı olmayı sürdürürken Fransa başta olmak üzere birçok Avrupa pazarında talep zayıf seyretti. Firmalar önümüzdeki aylarda daha dengeli bir büyüme tablosu görmeyi umut ediyor."

İhracatta iklim 14 aydır iyiye gidiyor

İSTANBUL Sanayi Odası

(ISO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi'nin Şubat 2025 dönemi sonuçlarına göre, Türk imalat sektörünün ihracat ikliminde iyileşmenin sürdüğüne işaret etti. Endeks, şubatta 51.1 olarak gerçekleşti. Şubat verileri ile beraber Türk imalatçıların ihracat iklimindeki kesintisiz iyileşme trendi 14 aya ulaştı. Anket kapsamındaki ekonomiler içerisinde ekonomik aktivitenin en hızlı artış kaydettiği ülke Suudi Arabistan oldu. En belirgin daralma ise Türk imalat **sanayi** ihracat pazarının yüzde 4'ünü oluşturan Fransa'da kaydedildi. **NEFES**

İhracat ikliminde iyileşme sürüyor

ECEM ERDAL

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye

İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi'nin Şubat 2025 dönemi sonuçları açıklandı. Buna göre, **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi şubatta 51,1 olarak gerçekleşti. Endeks, 51,2 olan ocak ayı değerine göre önemli bir değişim göstermedi ve ihracat talep koşullarında güçlenmenin sürdüğüne işaret etti. Böylece şubat verileri ile beraber Türk imalatçıların ihracat iklimindeki kesintisiz iyileşme trendi 14 aya ulaştı.

En hızlı artış Suudi Arabistan'da

Şubat ayında anket kapsamındaki ekonomiler içerisinde ekonomik aktivitenin en hızlı artış kaydettiği ülke Suudi Arabistan oldu. Bu ülkede büyüme hızı ocakta görülen 18 aylık zirveye göre

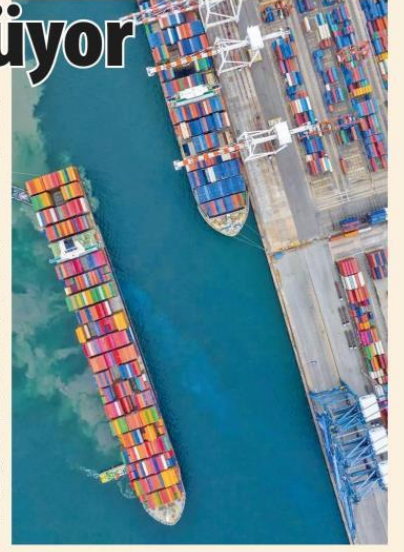
bir miktar zayıf olmasına rağmen güçlü seyrini korudu. Birleşik Arap Emirlikleri'nde (BAE) de petrol dışı ekonomik aktivite güçlü şekilde arttı ve bir önceki aya göre sınırlı bir ivme kazandı. Diğer Orta Doğu ülkelerine bakıldığında ise üretim Kuveyt ve Lübnan'da artarken, Mısır'da yatay seyretti. Katar'da ise düşüş sergiledi.

Şubatta en belirgin daralma ise Türk imalat sanayi ihracat pazarının yüzde 4'ünü oluşturan Fransa'da kaydedildi. Ülkede üretim belirgin bir şekilde düştü. Söz konusu düşüş, bir yıldan uzun sürenin en yüksek hızında gerçekleşti. Avrupa'nın diğer bölgelerinde ise daha karmaşık bir görünüm ortaya çıktı. Ekonomik aktivite Almanya'da hafif gerilerken, Birleşik Krallık'ta değişim göster-

medi. Hollanda ve Romanya gibi diğer önemli pazarlarda yaşanan üretim daralmasına karşılık, İtalya ve İspanya'da büyüme gerçekleşti.

İtalya'da genişleme en yüksek oranda

İtalya'da ise genişleme son dokuz ayın en yüksek oranında ölçüldü. ABD'de ekonomik aktivite artmaya devam etti ve kesintisiz büyüme eğilimi 25 aya ulaştı. Öte yandan şubattaki artış oldukça ılımlı düzeyde ve Nisan 2024'ten bu yana en düşük oranda kaydedildi. Son olarak, yeni yayınlanmaya başlayan Pakistan İmalat PMI, şubatta üretimde aylık bazda güçlü bir artışa işaret etti. Bu ülkenin üretimi, endeksin başlangıç tarihi olan Mayıs 2024'ten bu yana yükseliş eğilimi gösteriyor.

Türkiye imalatına ihracat talebi güçlendi

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye** imalat sektörü ihracat iklimi endeksinin şubat 2025 dönemi sonuçları açıklandı. **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye imalat sektörü ihracat iklimi endeksi şubatta 51.1 olarak gerçekleşti. Endeks, 51.2 olan ocak ayı değerine göre önemli bir değişim göstermedi ve ihracat talep koşullarında güçlenmenin sürdürüğüne işaret etti. Böylece şubat verileri ile beraber Türk imalatçıların ihracat iklimindeki kesintisiz iyileşme trendi 14 aya ulaştı.

Endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor.

En hızlı üretim artışı Suudi Arabistan'da oldu

Şubat ayında anket kapsamındaki ekonomiler içerisinde ekonomik aktivitenin en hızlı artış kaydettiği ülke Suudi Arabistan oldu. Bu ülkede büyüme hızı ocakta görülen 18 aylık zirveye göre bir miktar zayıf olmasına rağmen güçlü seyrini korudu. Birleşik Arap Emirlikleri'nde (BAE) de petrol dışı ekonomik aktivite güçlü şekilde arttı ve bir önceki aya göre sınırlı bir ivme kazandı. Diğer Ortadoğu ülkelerine bakıldığında ise üretim Kuveyt ve Lübnan'da artarken, Mısır'da yatay seyretti, Katar'da ise düşüş sergiledi.

En belirgin daralma Fransa'da kaydedildi

Şubatta en belirgin daralma ise Türk imalat **sanayi** ihracat pazarının yüzde 4'ünü oluşturan Fransa'da kaydedildi. Ülkede üretim belirgin bir şekilde düştü ve söz konusu düşüş bir yıldan uzun sürenin en yüksek hızında gerçekleşti. Avrupa'nın diğer bölgelerinde ise daha karmaşık bir görünüm ortaya çıktı. Ekonomik aktivite Almanya'da hafif gerilerken, Birleşik Krallık'ta değişim göstermedi. Hollanda ve Romanya gibi diğer önemli pazarlarda yaşanan üretim daralmasına karşılık, İtalya ve İspanya'da büyüme gerçekleşti. İtalya'da ise genişleme son dokuz ayın en yüksek oranında ölçüldü. ABD'de ekonomik aktivite artmaya devam etti ve kesintisiz büyüme eğilimi 25 aya ulaştı. Öte yandan şubattaki artış oldukça ılımlı düzeyde ve nisan 2024'ten bu yana en düşük oranda kaydedildi. Son olarak, yeni yayımlanmaya başlayan Pakistan İmalat PMI, şubatta üretimde aylık bazda güçlü bir artışa işaret etti. Bu ülkenin üretimi, endeksin başlangıç tarihi olan mayıs 2024'ten bu yana yükseliş eğilimi gösteriyor.

İstanbul Sanayi Odası Türkiye ihracat iklimi endeksi hakkında değerlendirmede bulunan S&P Global Market

Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, şunları söyledi: "Türk imalat **sanayi** ihracatçıların talep iklimi şubat ayında da genel anlamda olumlu seyretti ve üst üste 14. ay iyileşme kaydetti. Ancak talep koşullarındaki bu genel güçlenme, bazı önemli ihracat pazarlarındaki ayrışmaları gizlemeye devam etti. Ortadoğu önemli bir büyüme kaynağı olmayı sürdürürken, Fransa başta olmak üzere birçok Avrupa pazarında talep zayıf seyretti. Firmalar önümüzdeki aylarda daha dengeli bir büyüme tablosu görmeyi umut ediyor."

(Ekonomi Servisi)

İhracat ikliminde iyileşme 14'ÜNCÜ AYA ULAŞTI

EKONOMİ SERVİSİ

TÜRKİYE imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **Istanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi'nin** şubat ayı sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeyi gösterdiği endeks, şubatta 51,2'den 51,1'e geriledi. Şubat verileriyle Türk imalatçıların ihracat iklimindeki kesintisiz iyileşme seyri 14 aya ulaştı.

Geçen ay anket kapsamındaki ekonomiler içerisinde aktivitenin en hızlı arttığı ülke Suudi Arabistan oldu. Bu ülkede büyüme hızı ocakta görülen 18 aylık zirveye göre bir miktar zayıf olmasına rağmen güçlü seyrini korudu. Birleşik Arap Emirlikleri'nde (BAE) de petrol dışı ekonomik aktivite arttı ve bir önceki aya göre sınırlı bir ivme kazandı.

Diğer Orta Doğu ülkelerine bakıldığında ise üretim Kuveyt ve Lübnan'da artarken, Mısır'da yatay seyretti, Ka-

tar'da ise düştü.

EN BELİRGİN DARALMA FRANSA'DA

Şubatta en belirgin daralma ise Türk imalat **sanayisi** ihracat pazarının yüzde 4'ünü oluşturan Fransa'da kaydedildi. Ülkede üretim belirgin şekilde düştü ve söz konusu gerileme bir yıldan uzun sürenin en yüksek hızında gerçekleşti.

Avrupa'nın diğer bölgelerinde ise daha karmaşık bir görünüm ortaya çıktı. Ekonomik aktivite Almanya'da hafif gerilerken, Birleşik Krallık'ta değişmedi. Hollanda ve Romanya gibi diğer önemli pazarlarda yaşanan üretim daralmasına karşılık, İtalya ve İspanya'da büyüme gerçekleşti. İtalya'da ise genişleme son 9 ayın en yüksek oranında ölçüldü.

ABD'de ekonomik aktivite artmaya devam etti ve kesintisiz büyüme eğilimi 25 aya ulaştı. Öte yandan şubattaki artış oldukça ılımlı düzeyde ve Nisan 2024'ten bu yana en düşük oranda kaydedildi.

Son olarak, yeni yayınlan-

maya başlayan Pakistan İmalat PMI, şubatta üretimde aylık bazda güçlü bir artışa işaret etti. Bu ülkenin üretimi, endeksin başlangıç tarihi olan Mayıs 2024'ten bu yana yükseliş eğilimi gösteriyor.

'ORTA DOĞU ÖNEMLİ BİR BÜYÜME KAYNAĞI'

Açıklamada sonuçlara ilişkin değerlendirmeleri yer alan S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, Türk imalat **sanayisi** ihracatçılarının talep ikliminin, şubat ayında da genel anlamda olumlu seyrettiğini ve üst üste 14'üncü ay iyileşme kaydettiğini bildirdi.

Harker, "Ancak talep koşullarındaki bu genel güçlenme, bazı önemli ihracat pazarlarındaki ayrışmaları gizlemeye devam etti. Orta Doğu önemli bir büyüme kaynağı olmayı sürdürürken, Fransa başta olmak üzere birçok Avrupa pazarında talep zayıf seyretti. Firmalar önümüzdeki aylarda daha dengeli bir büyüme tablosu görmeyi umut ediyor." ifadelerini kullandı.

“**SANAYİ** VE TEKNOLOJİ BAKANI KACIR: YAPAY ZEKA VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM TÜRKİYE’NİN GELECEĞİNİ BELİRLEYECEK”

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacir, **İstanbul Sanayi Odası**'nın (İSO) düzenlediği geleneksel “İstanbul Dostları Sahur Programı”nda, Türkiye'nin **sanayi** ve teknoloji alanındaki geleceği hakkında dikkat çeken açıklamalarda bulundu. Bakan Kacir, özellikle yapay zeka teknolojilerinin Türkiye'nin ekonomik dönüşümünde oynayacağı rol ve bu alandaki küresel rekabet hakkında önemli uyarılarda bulundu.

Yapay Zeka Teknolojisinde Kritik Uçurum Uyarısı

Programda yaptığı konuşmada, yapay zekanın gelecekteki etkilerine dikkat çeken Bakan Kacir, “Yapay zeka, hepimizin iş süreçlerinde hızla yer edinmeye devam ediyor. Ancak bu teknolojinin etkileri, tahminimizden çok daha hızlı ve büyük olacak. Küresel alanda bu uçurumun boyutları giderek derinleşiyor” dedi.

Kacir, dünya genelindeki yapay zeka patent dağılımına dair verdiği verilerle de bu alandaki rekabetin ne kadar önemli bir hal aldığını vurguladı. Çin'in yapay zeka patentlerinden aldığı payın %61, Amerika Birleşik Devletleri'nin ise %21 olduğunu belirten Bakan, Avrupa Birliği ve İngiltere'nin toplamda yalnızca %2'lik bir paya sahip olduğunu söyledi. “Bu uçurum giderek daha da derinleşecek. Türkiye olarak bu alanda daha hızlı hareket etmeli, insan kaynağımızı bu yönde güçlendirmeliyiz” diye ekledi.

Milli Yapay Zeka Stratejileri ve Dijital Altyapı Yatırımları

Bakan Kacir, Türkiye'nin

yapay zeka alanında hızla ilerlediğini ve bu yönde atılan adımları paylaştı. TÜBİTAK çatısı altında kurulan ulusal yapay zeka ünitesine ve her yıl hayata geçirilen yapay zeka projelerine değinen Kacir, “Savunma **sanayi**inden eğitime, sağlığa kadar pek çok alanda yapay zeka projelerini hızlandırıyoruz. Ayrıca, dijital altyapımızı güçlendirmek adına önemli yatırımlar yaptık. Avrupa Birliği ile ortak süper bilgisayar projelerine katıldık ve Türkiye, dünyanın en büyük 8. süper bilgisayarının ortağı oldu” şeklinde konuştu.

Sanayi ve Teknolojide Türkiye'nin Güçlü Ekosistemi

Bakan Kacir, Türkiye'nin son yıllarda **sanayi** ve teknoloji alanında büyük bir ekosistem inşa ettiğini belirtti. Türkiye'deki AR-GE yatırımlarının arttığını, AR-GE insan kaynağının önemli bir şekilde büyüdüğünü ve AR-GE harcamalarının milli gelire oranla %1.4'e çıktığını söyledi. Ayrıca, geçtiğimiz yıl Türkiye'de 16 milyar dolarlık AR-GE harcaması yapıldığını ve 10 binden fazla patent başvurusu alındığını

vurguladı. “Yüksek teknoloji alanında ilerliyoruz, ancak hala hedeflediğimiz seviyeye ulaşmadık. Ancak bu alandaki potansiyelimiz oldukça büyük” dedi.

Teknolojik Dönüşümde Türkiye'nin İhracat Artışı

Kacir, Türkiye'nin **sanayi** teknolojisinde yaşanan dönüşümün dış ticarete de olumlu yansımaları söyledi. Türkiye'nin orta yüksek ve yüksek teknoloji ihracatının, son 22 yılda 10 milyar dolardan 100 milyar dolara yükseldiğini belirten Bakan, “Türkiye'nin toplam ihracatı ise 36 milyar dolardan 262 milyar dolara çıktı. Ancak yüksek teknoloji ihracatında henüz istediğimiz seviyede değiliz. Bu alanda daha fazla gelişim kaydedeceğimize inanıyoruz” şeklinde konuştu.

Bakan Kacir, Türkiye'nin **sanayi** ve teknoloji yolculuğunda hız kesmeden ilerleyeceğini ve bu alandaki yatırımların artarak devam edeceğini söyledi. Bu açıklamalar, Türkiye'nin teknolojik dönüşüm sürecinde önemli bir kilometre taşı olarak öne çıkıyor.

Kastamonulu **Kemal Akar** 'İstanbul Dostları' nı buluşturdu

Kastamonulu hemşehrimiz Kemal Akar'ın öncülüğünde düzenlenen sahur programında Türkiye'nin **sanayi** ve teknoloji yolculuğu konuşuldu.

İnebolulu **sanayici** Akar'ın öncülüğünde düzenlenen "İstanbul Dostları Sahur Programı" na **Sanayi** ve Teknoloji Bakanı M. Fatih Kacır, Bakan Yardımcısı Oruç Baba İnan, İstanbul Valisi Davut Gül, AK Parti İl Başkanı hemşehrimiz Abdullah Özdemir, **İSO Başkanı Erdal Bahçıvan**, **İTO Başkanı Sekib Avdagıç**, DEİK Başkanı Nail

Opak, Emlak Konut GYO Genel Müdür Yardımcısı hemşehrimiz Gökhan Yüksel, Marmara **OSB** Başkanı hemşehrimiz Menderes Akar, **İSO** Meclis üyesi hemşehrimiz Aydın Aslandağ, iş dünyası liderleri, sivil toplum kuruluşları temsilcileri, kamu yöneticileri ve akademisyenler katıldı.

Yoğun katılımı geçen etkinlikte, Türkiye'nin **sanayi** ve teknoloji alanındaki yolculuğu ve geleceğe yönelik vizyonu kapsamlı bir şekilde ele alındı.

(Kadir Yıldırım)

